

שנמנע משתיית שיכר עכו"ם במקום מסוים שלא היו מקפידים בו על איסור יינם, גזרה אטו יין. הלכה כרב פפא. וכתבו התוס' שאם מתארח אצל אכסנאי נכרי והביאו לפניו שיכר, או שולח לקנות שיכר אצל עכו"ם להביאו אליו לאכסניא – מותר. לא אסרו אלא שתיה בחנות או בקביעות לשתיה כדרך שרגילים, בבית הנכרי.

ב. אמרו שאין לחוש לגילוי השכר, אבל – לדעת רב נחמן – יש לחוש לגילוי במים שמשתיים אותם להצילם טרם עשיית השכר. ואף בזה רב סבר שהכישות מבטל במידת מה את הארס, ומותר לשתותו מלבד לחולים הרגישים. (וכן רב פפא רב אחאי, משמע לכאורה שלא חשו משום גילוי בשכר של נכרים).

דין גילוי בשאר משקים, נתבאר בחולין מט-נ. וע"ע להלן לה. אודות חשש ניקור נחש בגבינות.

דף לב

נא. א. חומץ של נכרים העשוי משכר – האם מותר לישראל?

ב. מהו 'חרס הדרייני' ומה דינו?

ג. יין של ישראל המאוחסן בנודות ובקנקנים של נכרים – מה דינו?

ד. האם קנקנים ושאר כלי משקה של נכרים מותרים בהנאה?

ה. עורות לבובין (=מנוקבים כנגד הלב) של עכו"ם – מה דינם?

ו. בהמה שנשחטה על ידי עובד כוכבים, האם מותרת בהנאה?

ז. מה דינה של תקרובת עבודת כוכבים לענין איסור ולענין טומאה?

א. אמר רב יוסף, חומץ שיכר של גוי אסור מפני שמערבים בו שמרי יין נסך. אמר רב אשי: אם בא מהאוצר – מותר, שהואיל ועומד לקיום אין לחוש לתערובת שמרים מפני שגורמים לקלקול בזמן ממושך.

א. הוא הדין לשאר מיני משקים; אם יש חשש לתערובת יין, כגון שהיין זול יותר מאותו משקה, וגם אינו גורם לקלקולו – אסור. ואם לאו – מותר (עפ"י התוס').

ב. כתבו פוסקים ששמרי יין שאין טעמם מורגש במשקה אלא באים לצורך תהליך התסיסה, אם יש ששים כנגדם, המשקה מותר.

ב. 'חרס הדרייני' הוא חרס של אנה(ה)דריינוס קיסר (כשיוצא בגייסות מוליכו עמו), שבלוע בו יין עז ביותר, ושורים אותו במים [ונותן בהם טעם חזק של יין, עד ששריה שלישית דומה לראשון שלנו. רבי יהושע בן לוי].

ושנינו שאותו חרס אסור בהנאה, שהרי יוצא ממנו יין נסך. ואולם שימוש בגוף החרס כגון סמיכת כרעי המיטה בו, נחלקו בדבר רבי אלעזר ורבי יוחנן אם מותר אם לאו [רוצה בקיומו על ידי (= בשביל) דבר אחר].

פסקו התוס' ועוד לאסור.

ג. יין ישראל המונח בכלים אסורים שלהם (כמפורט להלן לג) – אסור בשתיה ומותר בהנאה. ולדברי רבי מאיר במשנתנו, אסור אף בהנאה. שמעון בן גודא העיד על רבן גמליאל ששתאו, ולא הוודו לו. [יש אומרים שבנו של רבן גמליאל הודה לו. ויש אומרים שאח"כ שמעון בן גודע העיד והוודו לו. ומ"מ דעת תנא קמא לאסור בשתיה].

ד. קנקנים ושאר כלי משקה של נכרים, לפי גרסתנו בגמרא (וכך הורה רבנו תם) – מותרים בהנאה, כגון להניח בתוכם מאכלים יבשים (ר"ת). ואפילו לדעת האוסר להשתמש בחרס הדרייני, דוקא שם שהיין בעין, ולא בקנקנים שהיין בלוע ואינו בעין.

ואם בא למכרם לנכרי ליתן לתוכו משקה, לפי פירוש אחד בתוס' (כאן ולהלן לט רע"א) אסור הדבר לרבי מאיר, הואיל והיין שבתוכם נפלט ומוסיף טעם במשקה הניתן שם. אמר רשב"ג משום ר' יהושע בן קפוסאי (דלא כדעת רבן גמליאל ובנו), אסור לעשות מן הנודות שטיחין לחמור. ופירש רבא, גזרה שמא יבקע נודו ויטלנו ויתפרנו ע"ג נודו.

ה. עור הקרוע כנגד הלב וקדור כמין ארובה בעיגול – אם יש עליו קורט דם, זהו סימן שניקבוהו מחיים לעבודה זרה, כי כן היה דרכם, ואסור בהנאה. ואם אין עליו קורט דם – מותר. ודוקא אם לא מלחו, אבל מלחו – אסור, שמא המלח העביר את הדם (רב הונא). ודוקא קרע עגול, אבל משוך – התיר רשב"ג. וכן הלכה.

ו. בהמה ששחטה עכו"ם ואין ידוע לנו שזיבח לעכו"ם – מותרת. כן מבואר ממשנתנו, ודלא כר' אליעזר שאמר: סתם מחשבת עובד כוכבים בשחיטתו – לעבודת כוכבים. ודוקא בשחיטה אמר ר"א, אבל בחניקה ונחירה – לדברי הכל מותר (תוס').

ז. תקרובת עבודת כוכבים אסורה בהנאה.

לפירוש רבנו תם, לדברי חכמים החולקים על רבי יהודה בן בתירא, אינה אסורה אלא בכעין עבודת פנים, כגון זביחה קיטור וניסוך, ולא בשאר אופנים כגון דורון שהוגש לפניו.

לענין טומאה; לרבי יהודה בן בתירא, תקרובת עכו"ם מטמאה כמת במגע משא ואהל. ולחכמים אינה מטמאה באהל אלא כנבלה, במגע ובמשא.

א. כתבו התוס' (בחולין יג:), לרבי יהודה בן בתירא, טומאה זו מדאורייתא, אבל לחכמים אינה אלא מדרבנן. ויש אומרים שטומאת אהל אינה אלא מדרבנן (רש"י מח: ד"ה עבר; ר"ש סוף זבים. ועריטב"א שם בשם הירושלמי).

ב. פסק הרמב"ם (אה"ט טו, ו, ובכס"מ; טומאת מת א, י) כחכמים. והריטב"א כתב שהלכה כריב"ב.

ג. כל זה אמור לענין תקרובת, אבל עבודה זרה עצמה ומשמשיה, נחלקו החכמים (בשבת פב) האם מטמאה במגע ובמשא כנבלה, או רק במגע כשרץ. וכן פסק הרמב"ם (ו, ב). ויש דין נוסף שמקורות בתוספתא (א, ט) שעבודה זרה מטמאה בביאה אל הבית, ודוקא כשנכנס ראשו ורובו שהרי זה כנוגע (כמפורש ברמב"ם ו, ו, עפ"י הירושלמי ג, ו), אבל אין זו טומאת אהל שבכל מקום. [ויש ראשונים שכתבו שע"ז מטמאה באהל. ערש"י עירובין קה. ד"ה ויבאו; פירוש הראב"ד תמיד פ"ו]. ובכל זה אין נפקותא בזמן הזה שכולנו טמאי מתים ואין לנו עסק בטהרות. וגם הכהנים אינם מזהירים על טומאה זו, שאפילו לר' יהודה בן בתירא שהקיש למת, זהו רק לענין טומאה ולא לענין איסור כהונה (עפ"י שו"ת אגרות משה יו"ד ח"א רג, ע"ש לענין האהלה בסמוך לבית תיפלתם).

דפים לב – לג

נב. מה דין משא ומתן עם –

א. ההולכים לתרפות, בהליכתם ובחזרתם.

ב. ההולכים ליריד של עכו"ם, בהליכתם ובחזרתם.

א. עכו"ם ההולך לתרפות (= לאליל) [בשאינו סמוך ליום אידם]; בהליכתו, אסור לשאת ולתת עמו (למכור לו דבר המתקיים עד הגעתו לתרפות. ריטב"א), שהולך ומודה. בחזרתו – מותר. ואם באים קשורים זה לזה בקבוצה – אסור, שמא (רמב"ם) דעתם לחזור (ריש לקיש).
ישראל ההולך לשם – בהליכה מותר, אולי יחזור בו ולא ילך. בחזרה – אסור [כיון שנתקשר בה, יחזור שוב לשם]. היה מומר לעכו"ם – לעולם אסור.

ב. ההולכים ליריד של עכו"ם; בהליכתם – מותר לשאת ולתת עמהם. בחזרתם – בעכו"ם מותר, כי תולים שהדמים שברשותו אינם דמי עכו"ם, אלא סחר שם בשאר דברים. אבל בישראל אסור, שמניחים שמכר להם עבודת כוכבים, והרי דמיה אסורים. שאילו למכירת דברים אחרים, לא היה הולך לשם למכרם.
א. פרשו בתוס' (יב ס"ב): מדובר באופן שאסור לישראל לילך לשם, כגון שכל החנויות מעוטרות או שנוטלים מהבא לשם מכס לע"ז וכד', ולכך אומרים שלא היה ישראל הולך לשם באיסור כדי למכור שאר דברים, אבל במקום שמותר לילך ליריד, אף בישראל מותר.
ב. יריד שהוא קבוע לקנות תשמישי עבודת כוכבים וצרכיה, אסור לשאת ולתת בחזרתם אף עם נכרי, משום חשש דמי עכו"ם. ורק ביריד שאינו קבוע לכך, יש לתלות בגלימה וחמור וכד' (עפ"י תוס' יב. סד"ה דכוותה).

דף לג (לד)

נג. א. נודות וקנקנים ושאר כלי משקה של נכרים – האם טעונים הכשרה כאשר ישראל רוצה להשתמש בהם לאכילה ושתיה?

ב. כיצד מכשירים כלי יין של נכרים?

ג. כלים שבתהליך עשייתם מערבים בהם יין – מה דינם?

ד. עכו"ם שהשליך יין לתוך מלח, האם המלח נאסר?

א. כלי יין של גויים; לפירוש רש"י (כפי שבארוהו בתוס'), אין התר להשתמש בהם ללא הכשרה אלא בנודות של עור גרודים (= משופשפים ושחוקים, שלא זיפתום) וגם לא נשתמשו בהם זמן רב, שעודם בגדר 'חדשים' – הלכך משכשכם במים לנקותם ודיו. אבל זפותים או ישנים אסורים ללא הכשרה (כדלקמן). וקנקנים ושאר כלי חרס אסורים ללא הכשרה אפילו נשתמשו בהם פעם אחת בלבד, מפני שהחרס בולע הרבה אפילו בפעם אחת.

ואולם כלי חרס שאין מכניסים אותם לקיום (= לאחסון וכד', שלא לשימוש מיידי), כגון כוסות; אם נשתמש בהם ישראל פעם או פעמיים ואחר כך שתה בהם הנכרי – נחלקו רב אסי ורב אשי האם הם נאסרו. והסיקו להלכה שאם בשני השימושים הראשונים (שאו הכלי בולע היטב) היו אותם כלים אצל ישראל, מותרים. ואם לאו – אסורים.

א. כלים שאין מכניסים לקיום, משך זמן שהיית היין שאוסר את הכלים – כתב הרא"ש (כ. ודקדק